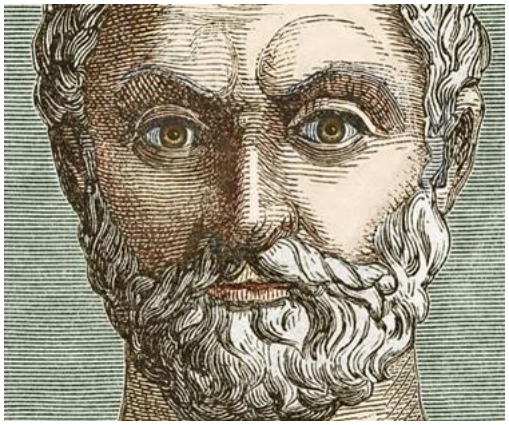
Milétoszi Thalész

(Milétosz, Kr. e. 624 körül – Kr. e. 546 körül)

A hét bölcs egyike, a matematika és filozófia atyja, a materialista milétoszi filozófiai iskola első képviselője, a legkorábbi görög természetfilozófus. Ő az első olyan görög matematikus, akinek neve fennmaradt.

Thalész a kis ázsiai Milétoszban született előkelő családban. Olajjal kereskedett, beutazta az akkor ismert művelt világot Mezopotámiától Egyiptomig. Politikai tanácsadóként is ismert, például az ión városok szövetkezését támogatta a perzsa fenyegetés ellensúlyozására. Elméleti ismereteit a gyakorlatban is kamatoztatta, így már életében nagy elismerésre tett szert. Az olümpiai játékok megtekintése közben halt meg.

Thalész volt a milétoszi filozófiai iskola megalapítója, és ezzel a legkorábbi görög természetfilozófus – azaz olyasvalaki, aki a dolgok összességének, mint egésznek a természetét kutatta. Ő volt az első, aki nem valamiféle istenek akaratából származtatta a világot, hanem megpróbált materialista magyarázatot találni arra, hogyan és milyen anyagokból is keletkezhetett az. Thalész mérnök volt Milétoszban, járt Egyiptomban is, ahol gyakran találkozott papokkal, ezért jelent meg filozófiájában az egyiptomi kultúra néhány eleme is. Így például a világot a vízből származtatta és azt gondolta, hogy az a vízen lebeg. Emellett úgy vélte, hogy a természetben semmi nem szűnik meg, nem pusztul el, hanem őselemeire bomlik: ebből az őselemből keletkezik, és ebben semmisül meg.

Thalész foglalkozott csillagászati megfigyelésekkel és olyan kozmológiai problémákkal is, mint például a Föld stabilitása. Azt, hogy foglalkoztatta a világ szerkezetének magyarázata, jól példázza, hogy előre jelezte azt a Kr. e. 585. május 28-i napfogyatkozást, ami állítólag hozzájárult a lüdök és médek háborújának befejezéséhez. Lehet, hogy

Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Thal%C3%A9sz

Babilonban jutott hozzá az ottani papok feljegyzéseihez: ők vallási célból már Kr. e. 721-től teljes és részleges napfogyatkozásokat is megfigyeltek. Az is lehetséges, hogy egyiptomi útján jutott ehhez az ismerethez. Csillagászati munkásságára utal az alábbi feljegyzés: „Thalész azt tanítja, hogy a Fiastyúk reggeli lenyugvása az őszi nap-éj egyenlőség után huszonöt nappal következik be.”

Thalésznak tulajdonítják a szög fogalmának bevezetését és a csúcsszögek egyenlőségének belátását. Hasonlóképpen ő látta be, hogy két háromszög egybevágó, ha megegyezik egy oldaluk és az azon fekvő két szög. Megállapította, hogy a háromszög szögeinek összege 180 fok és megfogalmazta a geometria egyik legelső alaptételét, a róla elnevezett Thalész-tételt. Szintén az ő eredménye a párhuzamos szelők tétele, és ezért a tételt egyes nyelveken (olasz, francia, spanyol, orosz) kis Thalész-tétel vagy Thalész első tétele néven említik. (A magyar szóhasználatban Thalész-tételként emlegetett állítás ezeken a nyelveken a nagy Thalész-tétel vagy Thalész második tétele.) A rhodoszi Hieronümosz a piramisok magasságának megmérését is Thalésznak tulajdonította. Hieronümosz azt mondja, hogy árnyékuk segítségével megmérte a piramis magasságát. Ehhez megfigyelte azt a pillanatot, amikor a bot árnyéka éppen olyan hosszú, mint amilyen magas.

Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Thal%C3%A9sz